

TEATMEBIBLIOGRAAFIATÖÖ

Inta Ööpik

Esimesed registreeritud kirjad, mis puudutavad bibliograafiaalast tööd, pärinevad 1920.a. lõpust /1, l. 156/. Saagedasemad pöördujad olid raamatukogud (Saksa Rahvusraamatukogu (*Deutsche Bücherei*), Stockholmi Kuninglik Raamatukogu, Saksa Riigiraamatukogu, Šveitsi Riigiraamatukogu jt.), valdavalt osas ülikooliraamatukogud (Helsingi, Turu, Uppsala, Kieli, Grazi, Läti jt.), samuti ülikoolide juurde kuuluvad instituudid (Müncheni Ülikooli Antropoloogia Instituut, Berliini Ülikooli Ungari Instituut, Pariisi Ülikooli Slaavi Instituut), teaduslikud seltsid (Taani Geograafia Selts), arhiivid (Rootsi Riigiarhiiv, Rootsi Kuninglik Sõjaarhiiv, Taani Riigiarhiiv, MHäri Maa-arhiiv) ja raamatukauplused (K. F. Koehleri Antikvariaat, A. Lorentzi ja G. E. Stecherti raamatukauplus Leipzgis jt.).

Tartu ülikooli raamatukogu tegi lühemat või pikemat aega kaastööd ka mitmele rahvusvahelisele institutsioonile, nagu Rahvusvaheline Vaimse Koostöö Instituut^z ("Index Bibliographicus", "Ouvrages Remarquables"), Ida-Euroopa Instituut ("Ost-Europäische Bibliographie"), samuti osales ta mahukate teatmeteoste koostamisel, nagu "European Year Book" ("European Who's Who"), "British Universities Encyclopaedia", "Museums and Art Galleries Year Book" ("The Librarian"), "Der Große Brockhaus", "Iso Tietosanakirja".

Rahvusvaheline Vaimse Koostöö Instituut andis välja publikatsiooni "Index Bibliographicus", mis registreeris eri riikide jooksvaid bibliograafiaid, nii rahvuslikke kui ka

^z 1922. aastast tegutses Rahvasteliidu juures nõuandva institutsioonina Rahvusvaheline Vaimse Koostöö Komisjon, mille täidesaatvateks organiteks olid: 1) Rahvusvaheline Vaimse Koostöö Instituut asukohaga Pariisis, 2) arvukad ekspertide komiteed, 3) rahvuslikud vaimse koostöö komisjonid. Neid oli 1933. a. 42, kuhu kuulus ka Eesti Rahvuslik Vaimse Koostöö Komisjon, mis loodi 1924. a. ja mille esimeheks oli aastatel 1929-1937 Tartu ülikooli rektor J. Kopp. 1930.a. valiti ka F. Puksoo selle komisjoni koosseisu /32, lk. 3-4/.

erialaseid, ning neid koostavaid institutsioone. "Index Bibliographicus'e" 1. trükile /28/ tegi P. Puksoo kaastööd, saates nõutud andmed Eesti kohta. Selles väljaandes esindavad Eesti asutusi Eesti Rahva Muuseumi juures tegutsev Eesti Bibliograafia Asutis ja bibliograafiaväljaandeid "Eesti filoloogia ja ajaloo aastaülevaade" ning "Raamatute tutvustaja".

1930. a. veebruaris pöördus Rahvusvaheline Vaimse Koostöö Instituut taas ülikooli raamatukogu poole, teatades, et hakatakse ette valmistama uut trükki /9, l. 75/. 1931. a. väljaandele /29/ on esitatud Eestis ilmuvate bibliograafiatena "Eesti raamatute üldnimestik" ja "Eesti filoloogia ja ajaloo aastaülevaade". Üldse osalesid selle väljaande koostamisel 37 riigi (1. trüki juures 34 riigi) rahvusraamatukogud ning eessõnas on avaldatud tänu kaastöö eest teiste hulgas ka Tartu ülikooli raamatukogule.

Rahvusvaheline Vaimse Koostöö Instituut andis 1925.-1930.a. välja aastaraamatut "Ouvrages Remarquables" ("Silmapaistvad teosed"), kus tutvustati eri riikides ilmunud väärtuslikumaid trükiseid. 1924. a. oli ülikooli raamatukogult küsitud viit parimaks tunnustatud teost, mis sel aastal Eestis olid ilmunud. Teoste hulk, mida väljaandes tutvustati, sõltus vastava riigi raamatutoodangu suuruselt. See arv võis olla 5, 10, 20 või 40. Eestist soovitati alati 5 parimat teost /31, lk. 14/. Näit. 1929.a. aprillis valis raamatukogu teaduslike ja kirjanduslike seltside esindajate kaasabil selle väljaande jaoks eelmisel aastal Eestis väljaantud silmapaistvamad teosed, milleks olid M. Metsanurga "Punane tuul", M. Underi "Rõõm ühest ilusast päevast", A. Gailiti "Toomas Nipernaadi", H. Kruusi "Eesti ajalugu kõige uuemal ajal", J. Mägiste "Oi-, ei- diminutiivid läänemeresoome keelis" /8, l. 102/.

Alates 1924. aastast tegi raamatukogu kaastööd ka Ida-Euroopa Instituudile, mis asus Saksamaal Breslaus. See Instituut koostas "Ost-Europäische Bibliographie'd", kuhu sooviti ka Eestis väljaantud raamatute ja juhtivates ajakirjades ilmunud artiklite bibliograafianimestikke aastate kaupa. Eestikeelsetele tiitlitele paluti lisada saksakeelne tõlge. Ette oli nähtud ka honorar: iga trükivalmis tiitli eest 10 kuldpenni.

Pikast kirjavahetusest selgub, et P. Puksoo saatis 1922. ja 1923. a. kohta koostatud bibliograafianimestikud Ida-

Euroopa Instituudile /4, l. 245 jj./. Raamatukogul olid valmis ka nimestikud aastate 1924 ja 1925 kohta, kuid need jäid saatmata, sest 1929. a. alanud majanduskriis jättis ka siia oma jälje. Nimelt saabus 1929. a. jaanuaris Ida-Euroopa Instituudi direktorilt H. Gosackilt kiri, milles ta teatas, et on sunnitud "Ost-Europäische Bibliographie" avaldamise majandusraskuste tõttu katkestama või päriselt seisma panema. Kui peaks uuesti avaldama hakkama, siis palub taas kaastööd /8, l. 35-36/.

Ajavahemikus 1934-1938 käis raamatukogul tihe kirjavahetus Londonis asuva "European Year Book'i" toimetusega, kus koostati biograafilist leksikoni "European Who's Who". Londonist saadeti kontrollimiseks ja täiendamiseks tähestikulises järjekorras Eestist pärit isikute nimed, mõnikord lisas raamatukogu ka uusi nimesid. Näiteks 1934. a. lisati A. Gailiti ja sotsioloog V. Grohmanni nimi /17, l. 311/.

1936. a. pöördus ülikooli raamatukogu poole "British Universities Encyclopaedia" toimetus /21, l. 68/. Tunti huvi raamatukogu, tema ajaloo ja tegevuse vastu, sooviti fotosid raamatukoguhoonest ja lugemissaalidest. Lisati, et artikkel Tartu ülikooli raamatukogust tuleb entsüklopeedia XI köitesse, tegelikult on see XII köites, mille alapealkirjaks on "World's Libraries and Librarians". Tartust Inglismaale läkitatud tekst oli 2,5 lehekülge masinakirjas. Saadeti ka fotosid raamatukogust, kuid artiklit entsüklopeedias illustreerib millegipärast ülikooli peahoone foto /26, lk. 43 jj./. Entsyklopeedia selle köite trükivalmis seadmine võttis üle kahe aasta aega, nii et alles 1938. a. saadeti artikkel Londonist veel kord tagasi - kontrollimiseks ja täiendamiseks.

Sageli on Tartust saanud andmeid Saksa Rahvusraamatukogu, enamasti Eestis ilmunud saksakeelse kirjanduse, eriti perioodika kohta.

Abistati ka tuntud saksa bibliograafi G. Schneiderit (Saksa Riigiraamatukogu direktor a. 1918-1945) populaarse käsiraamatu "Handbuch der Bibliographie" /33/ neljanda trüki ettevalmistamiseks vajaliku Eesti-ainelise andmestikuga. 1928. a. lõpul Berliini saadatud kirjas loetles F. Puksoo rahvusbibliograafiad, samuti ülevaated kirjanduse ajaloost, andis andmeid vanima eestikeelse raamatu ning Eesti trükitoodangu kohta /7, l. 528 jj./.

Leipzigis andis J. Kirchner välja 18. saj. saksa ajakirjade bibliograafia /30/. Selle tarbeks palus ta 1930. a.

koostada kuni aastani 1790 Eestimaal ilmunud saksa ajakirjade nimestiku. Vastuses oli loetletud 7 nimetust, hiljem lisati J. Kirchneri palvel veel neli Mitavis ilmunud ajakirja /10, l. 147 jj./.

1930. a. juulis pöördus raamatukogu poole F.A. Brockhausi kirjastus Leipzigist, kus koostati suurt leksikoni, mille pilditahvli "Goethe" jaoks vajati F. G. Kugelgeni poolt 1808.a. maalitud J.W. v. Goethe portree fotokoopiat /9, l. 278 jj./. Kinnitati, et leksikonis märgitakse protree asukohana Tartu ülikooli raamatukogu. Kirjastusele saadeti kaks fotot formaadis 13 x 18 cm. See Goethe portree on avaldatud leksikoni "Der Große Brockhaus" 15. trüki 7. köites märkega maali asukoha kohta /27, pilditahvel "Goethe I"/.

Huvi F.G. Kugelgeni portreemaalide vastu, mis asuvad raamatukogus, oli üldine ja suur. Kokku neljal korral (1930. /9, l. 278/, 1931. /13, l. 162/, 1932. /14, l. 57/ ja 1939. a. /23, l. 150/) sooviti fotokoopiaid Goethe, ühel korral J.G. v. Herderi portreest /11, l. 61/.

Tartu ülikooli raamatukogu on osalenud mitmete riikide bibliograafiate koostamisel. 1938. a. küsis Veneetsia Teaduse, Kirjanduse ja Kunsti Instituut ringkirjaga kaastööd Veneetsia bibliograafia koostamiseks. Tartust vastati, et Eduard Vigel võtab töö enda peale /22, l. 126 jj./. 1934. a. küsis Rahvusvaheline Kultuurisuhete Ühing Tokiost Jaapani bibliograafia jaoks andmeid eestikeelse Jaapani-ainelise kirjanduse kohta. Linda Metslangi koostatud vastus sisaldas 10 nimetust /18, l. 20 jj./.

Rahvusvahelise Vaimse Koostöö Instituudi Hiina esinduse vahendusel küsis Pekingi Rahvusvahelise Akadeemia president Li Yu-Ying 1933. a. prantsuskeelses kirjas hiinakeelsete teoste arvu ja teavet sinoloogiaalase kirjanduse leidumuse kohta Tartu ülikooli raamatukogus /16, l. 62 jj./. Neid andmeid vajati uuringuks hiina kultuuri osalemisest internatsionaalses kultuuris.

1939.a. saatis haridusministeerium välisministeeriumi kaudu saabunud ära kirja Türgi saatkonna verbaalnoodist, milles paluti andmeid Eesti tähtsamate raamatukogude kohta. Verbaalnoot sisaldas 12 punktist koosneva küsimustiku. Neist vastustest saab huvitavaid andmeid ülikooli raamatukogu kohta 1939.a. seisuga /23, l. 363jj./.

Ülikooli raamatukogu on koostanud vaadeldud ajavahemikul palju ulatuslikke teemanimestikke ka riigiasutustele ja or-

ganisatsioonidele Eestis (Riigi Statistika Keskbüroo, välisministeerium, Riigi Ringhääling, Mõniste vallavalitsus, Piirimaade Seltsi Petseri osakond jpt.). 1931. a. koostati Tallinna Linnamuseumile nimestik numismaatikaalase kirjanduse kohta (20 nim.) /12, l. 243 jj./, 1934. a. Sisevete Uurimise Büroo juhatajale nimestik uuemast kirjandusest veeseaduste kohta /17, l. 171/. 1940.a. saadeti Eesti Kirjanduse Seltsile nimekiri 1939. a. Eestis ilmunud draamaloomingust (42 nim.) /25, l. 1 jj./.

Sageli pöördus Riigi Statistika Keskbüroo ülikooli raamatukogu poole sooviga, et koostataks kirjanduse nimestikke Eestis ilmunud võorkeelse kirjanduse kohta. Regulaarselt vajati andmeid võorkeelsete raamatute hulga, sisu ja mahu kohta arvulise ülevaate avaldamiseks "Eesti Statistikas".[‡]

1935. a. küsis välisministeeriumi sekretär H. Pullerits nimestikku võorkeelsetest raamatutest Eesti kohta, et teaks neid välismaalastele soovitada, kes sellekohase info saamiseks ministeeriumi poole pöörduvad. Nimestikku paluti võtta nii välismaal kui ka Eestis ilmunud Eesti elu ja olu igakülgsest kajastav kirjandus, ka eesti kirjanduse tõlked, kuid ainult raamatud /18, l. 250 jj./. Raamatukogust saadeti nimestik lühikirjetena sedelitel.

Tallinna Linna Poeglaste Humanitaargümnaasiumi 300. juubeli puhul koostas raamatukogu 1931.a. oma fondides leiduvatest materjalidest nimestiku ning saatis trükised ka pealinna näitusel eksponeerimiseks /12, l. 157 jj./.

Veel üks huvitav kiri pärineb 1938.a. 18. oktoobrist, mis on adresseeritud Otto Freymuthile /22, l. 467/. Riigi Ringhäälingul oli kavas teha koos Soome Ringhäälinguga reportaaz Tartu ülikoolist ja üliõpilaste elust. Selle ettevalmistamiseks vajati kirjandust, mis valgustaks ülikoolielu populaarsel ja üldhuvitava kujul nii minevikus kui ka olevikus. Raamatukogu juhataja allkirja kandvast vastusest võib lugeda, et populaarsed teosed nii Tartu ülikooli kui ka üliõpilaskonna kohta puudusid. Küll leidis huvipakkuvat andmestiku aga ajalehtede ja ajakirjade artiklites, mille leidmisel võis abi saada Akadeemilise Kooperatiivi Väljalõigete Büroolt. Raamatukogus koostati küll "Eesti raamatute üldnimes-

[‡] Kuukiri "Eesti Statistika" ilmus Riigi Statistika Keskbüroo väljaandel aastatel 1922-1940 ning registreeris muu hulgas ka andmeid kirjastustegevuse ja ajakirjanduse kohta Eestis.

tikku", kuid mitte ajakirjanduse analüütilist bibliograafiat. Nimetati ka mõningaid raamatuid, kust võis saada andmeid.

Mitu raamatukogu poole pöördujat koostasid personaalbibliograafiaid ning selleks tehti järelepärimisi paljudes maailma suuremates raamatukogudes. Ülikooli raamatukogu on abistanud näit. A. Schopenhaueri (1921) /2, l. 11-12/, P. Paré (1931) /13, l. 395/, J.J. Berzeliuse (1933) /17, l. 113-114/, G. Benda (1935) /18, l. 75-76/, M. Lermontovi (1938) /22, l. 107 jj./ ja A. Herzeni (1938) /22, l. 488 jj./ biobibliograafiate koostamisel. Kuid kui 1936. a. Ukraina Teaduste Instituut Varssavis palus põhjalikku eestikeelset kirjanduse nimestikku T. Ševtšenko kohta, siis vastuskirjas soovitati pöörduda kirjandusprofessori G. Suitsu poole, kes seda üliõpilaste abiga võiks teha /20, l. 171/.

Tihti palusid ülikooli raamatukogult abi genealoogiate koostajad. Nad vajasisid eluloolisi andmeid suguvõsa liikmete kohta, tahtsid täpsustada daatumeid, palusid koostada nimestikke perekonnaliikmete kohta avaldatud kirjandusest või nende poolt kirjutatud teostest. Näit. leiduvad vastused kirjadele, milles tunti huvi Wallsteini (1920) /24, l. 104-105/, Schalieni (1923) /3, l. 105/, Samsoni (1930) /11, l. 202 jj./, Osanni (1933) /16, l. 172-173/, Esseni (1938) /22, l. 29 jj./ suguvõsa kohta.

Otto Freymuth on koostanud pika ja põhjaliku vastuse dr. G. Kleebergile Hallest, kes 1929. a. oktoobris oli pöördunud raamatukogu poole järelepärimisega H. Samsoni kohta /8, l. 314-315/. Kirjavahetus jätkus ka järgmisel aastal, dr. Kleebergi kiri saadeti veel täiendavate andmete saamiseks edasi Riigi Keskarhiivile.

Mitu kirja (kokku 7) puudutas De la Gardie arhiivi. Sooviti täpsustada fakte, saada koopiaid teatud dokumentidest ja registritest või laenutada arhiivale kasutamiseks väljapoole Eestit. Määri Maa-arhiiv Brnos küsis 1931. a. aprillis ära kirja või fotosid krahv H.M. von Thurni kirjadest (4 kirja ja nimetatud), mis De la Gardie arhiivis J. Lossiuse kataloogi "Die Urkunden der Grafen de la Gardie in der UB Dorpat" andmetel pidid olema. Raamatukogus valmistati ära kirjad ja fotokoopiaid kirjadest, samas soovitati pöörduda ka Riigi Keskarhiivi poole /12, l. 127 jj./.

Paljudes kirjades küsiti raamatute leidumust raamatukogus, et siis soovi korral lasta neid endale saata või tulla

kohapeale kasutama. Sellise kirjaga pöördusid raamatukogu poole näit. üliõpilane E. Hirschfeld Münchenist 1925. a. /5, l. 308/, prof. J. Marcinowski Vilniusest 1932. a. /15, l. 235-236/, raamatukaupmees J. Lecke Viljandist /6, l. 397/, luuletaja ja koolinõunik E. Enno Haapsalust 1932. a. /14, l. 26-27/ jpt. Näit. saatis E. Enno nimestiku, milles oli kirjas 20 teost müsteeriumide ja sümbolika kohta. Tartus leidsid neist vaid 6, temale saadeti 2. Välismaale saadeti soovitud raamatuid kasutamiseks lähemasse raamatukokku, mitte otse isikule.

Raamatukogus valmistati ka fotokoopiaid: Eesti riigiasutustele tasuta, eraisikutele ja välismaa asutustele - tasu eest. Näit. 1936. a. küsis F. Eisner Berliinist, kes koostas H. Heine kirjade kogumikku, koopiat H. Heine 15. aug. 1837. a. kirjast. Talle saadetigi koopia ning samas nõuti tasu - 1 kroon 15 senti /20, l. 297-298/.

Kuid esines ka teistsuguseid juhuseid. C. Doving Chicagost soovis M. Lutheri koraali "Üks kindel linn ja varjupaik" "Dorpati-keelse" (s.t. lõunaeestikeelse) tõlke teksti. Idsas samas 3 dollarit vaeva eest juurde, et saada ära kirja /2, l. 352 jj./. Mõnes kirjas küsiti trükisest koopiat, kuid raamatukogu saatis separaadi. Nii küsis 1930. a. Washingtoni ülikooli diplomand H. Rosen R. Lenardsoni 1884.a. kirjutatud dissertatsioonist "Chemische Untersuchungen der roten Manaca" koopiat. Rektori arvamuse põhjal saadeti talle üks eksemplar dissertatsioonist, kuna raamatukogul oli olemas 10 dubletti /11, l. 340/. Kui kohapeal ei olnud võimalik koopiat valmistada või ei olnud täpselt teada, mida nimelt kopeerida soovitakse, siis saadeti käsikirjade kopeerimiseks ka välja kopeerimiseks - seda küll ainult asutustele. Näit. saadeti 1935. a. septembris Taani Riigiarhiivile Kopenhagenis kopeerimiseks I.J. Esseni kirjadekogu /19, l. 304/.

Ligi 20 aasta jooksul raamatukogusse saabunud kirju, mida võib vaadelda kui bibliograafiapäringuid, oli umbes 250. Kirju saabus 25 eri riigist, kusjuures Saksamaalt kõige rohkem - 26% kirjade koguarvust, järgnesid kirjad Eestist - 17%, edasi Inglismaalt - 7% ja Ameerika Ühendriikidest 6%.

Registreeritud on ka üks telefonipäring 1930. aastast ja nimelt Riigi Statistika Keskbüroolt /9, l. 195-196/. Võimalik, et telefoni teel sooviti veelgi teadiseid, kuid rohkem neid fikseeritud ei ole.

Läbitõõtatud materjalide põhjal ilmneb, et päringud, millega pöörduiti Tartu ülikooli raamatukogu poole, olid väga erinevat laadi: sooviti saada nimestikke mitmel teemal, täpsustada fakte, kontrollida bibliograafilisi andmeid, kindlaks teha raamatute leidumust raamatukogus, saada koopiaid trükistest või fotodest. Samuti selgub, et ÜR andis kirjalikke teadiseid riigiasutustele nii kodu- kui ka välismaal, kusjuures ülekaalukama osa moodustasid välismaised ametiasutused.

Eraisikute järelepärimine kuulus aga tempelmaksu alla - 50 senti vastuse eest (1931.a.) /13, l. 411/.

Nendel aastatel puudus raamatukogus spetsiaalne osakond bibliograafiatõõks. Põhitõõ kõrvalt ja sõltuvalt selle iseloomust osalesid teatmebibliograafiatõõs kõik raamatukogu tõõtajad. Arhiivis leiduvate käsikirjaliste materjalide varamil ilmneb, et suuremale osale kirjadest vastas F. Puksoo isiklikult, suurel osal kirjadel leidub nurgal tema märke "on olemas", "saata" jne. Otto Freymuth on paljude saksa-keelsete kirjavastuste koostaja, Viktoria Aavakivi ja Marta Liblik on vastanud ingliskeelsetele kirjadele, Eduard Vigel itaalia- ja prantsuskeelsetele, Linda Metslang-Lao on koostanud mahukaid eestikeelseid kirjandusnimestikke.

Kokkuvõttes ilmneb, et Tartu ülikooli raamatukogu oli vaadeldaval ajal bibliograafiatõõ riiklikuks ja rahvusvaheliseks keskuseks Eestis.

Arhiiviallikad. Kirjandus

1. EAA, f. 2100, n. 9, s. 3.
2. EAA, f. 2100, n. 9, s. 7.
3. EAA, f. 2100, n. 9, s. 16.
4. EAA, f. 2100, n. 9, s. 24.
5. EAA, f. 2100, n. 9, s. 26.
6. EAA, f. 2100, n. 9, s. 45.
7. EAA, f. 2100, n. 9, s. 52.
8. EAA, f. 2100, n. 9, s. 54.
9. EAA, f. 2100, n. 9, s. 68.
10. EAA, f. 2100, n. 9, s. 72.
11. EAA, f. 2100, n. 9, s. 74.
12. EAA, f. 2100, n. 9, s. 77.
13. EAA, f. 2100, n. 9, s. 79.
14. EAA, f. 2100, n. 9, s. 83.

15. EAA, f. 2100, n. 9, s. 85.
16. EAA, f. 2100, n. 9, s. 90.
17. EAA, f. 2100, n. 9, s. 99.
18. EAA, f. 2100, n. 9, s. 108.
19. EAA, f. 2100, n. 9, s. 109.
20. EAA, f. 2100, n. 9, s. 117.
21. EAA, f. 2100, n. 9, s. 118.
22. EAA, f. 2100, n. 9, s. 130.
23. EAA, f. 2100, n. 9, s. 136.
24. TÜR KHO, f. 4, n. 2, s. 2.
25. TÜR KHO, f. 4, n. 2, s. 185.
26. British Universities Encyclopaedia: World's Libraries and Librarians. London, s.a. Vol. 12. 571 p.
27. Der Große Brockhaus / 15. Aufl. Leipzig, 1930. Bd. 7. 796 S.
28. Index Bibliographicus / M. Godet. Genève, 1925.
29. Index Bibliographicus / M. Godet, J. Vorstius. 2. neub. Aufl. Berlin; Leipzig. 1931. XXIII, 420 S.
30. Kirchner, J. Die Grundlagen des deutschen Zeitschriftenwesens. Mit einer Gesamtbibliographie der deutschen Zeitschriften bis zum Jahre 1790. Leipzig, 1928-1931. Bd. 1. 144 S.; Bd. 2. 347 S.
31. Ouvrages Remarquables : parus dans différents pays au cours de l'année 1928. Paris, 1929. 79 p.
32. Puksoo, F. Rahvusvahelise vaimse koostöötamise institutsioonid ja nende tegevus 1932-1933. Trt., 1935. 19 lk.
33. Schneider, G. Handbuch der Bibliographie / 4. gänzl. veränderte und stark vermehrte Aufl. Leipzig, 1930. IX, 674 S.

BIBLIOGRAPHICAL REFERENCE SERVICE

Inta Ööpik

Summary

In 1918-1940 TUL was the centre of information exchange and bibliography work in Estonia, with an important role to play in establishing and maintaining international relations.

In 20 years the library got about 250 letters - bibliographical inquiries from 25 countries, mostly from Germany and Estonia.

The most important task was contributing to several internationally renowned reference books, e.g.

- 1) "Index Bibliographicus" - data on Estonian bibliographical editions and the institutions compiling them,
- 2) "Ouvrages Remarquables" (1925-1930) - lists of books published in Estonia the preceding year,
- 3) "Ost-Europäische Bibliographie" - bibliographical lists of articles in Estonian books and leading journals, grouped by the year of publication,
- 4) "European Who's Who" - data on individuals coming from Estonia,
- 5) G. Schneider "Handbuch der Bibliographie" - list of national bibliographies, data on earlier Estonian books and printed production,
- 6) J. Kirchner "Die Grundlagen der deutschen Zeitschriftenwesens" - list of periodicals in German published in Estonia.

The library also answered to inquiries sent by the compilers of personal bibliographies (A. Schopenhauer, M. Lermontov, A. Herzen) and genealogies (Wallstein, Samson, Essen, De la Gardie). Inquiries also came from individuals and institutions both abroad and in Estonia. In the main the inquiries included getting various lists, making facts more exact, checking bibliographical data, ascertaining the existence of certain books in the library, getting copies of printed matter or photos.

In those years bibliography work was done by all library employees, there was no special department for it. Most letters were answered personally by the library director F. Puksoo.

СПРАВОЧНО-БИБЛИОГРАФИЧЕСКАЯ РАБОТА

Инта Ээпик

Резюме

Библиотека Тартуского университета в 1918-1940 гг. стала центром обмена информацией и библиографической работы в Эстонии, приобретая значительное место и в международных отношениях.

В течение почти 20 лет в библиотеку поступило около 250

писем, которые можно рассматривать как библиографические запросы, больше всего из Германии - 26% от общего числа писем, затем следуют письма из Эстонии - 17%, далее из Англии - 7% и Соединенных Штатов Америки - 6%.

Самым существенным следует считать сотрудничество в издании нескольких всемирно известных справочников, таких как:

1) "Index Bibliographicus" - данные об эстоноязычных библиографических изданиях и составивших их учреждениях;

2) "Ouvrages Remarquables" (1925-1930) - именные списки выдающихся произведений, опубликованных в Эстонии в предшествующие годы;

3) "Ost-Europäische Bibliographie" - библиографические указатели изданных в Эстонии книг и опубликованных в ведущих журналах статей по годам;

4) "European Who's Who" - данные о лицах, родом из Эстонии;

5) G. Schneider "Handbuch der Bibliographie" - указатель национальной библиографии, данные о старейших эстоноязычных книгах и печатной продукции;

6) J. Kirchner "Die Grundlagen der deutschen Zeitschriftenwesens" - данные об изданной в Эстонии немецкоязычной периодической печати.

Библиотека отвечала на запросы составителей персональных библиографий (А.Шопенгауэр, М.Лермонтов, А.Герцен) и генеалогий (Валленштейн, Самсон, Эссен, Де ля Гарди). В библиотеку обращались с запросами также отдельные лица и организации как на родине, так и из-за границы: желали получить различные указатели, уточнить факты, проверить библиографические данные, установить наличие книг в библиотеке, получить копии с тех или иных произведений печати или фотографий.

В эти годы в библиотеке не было специального отдела для библиографической работы. В ней участвовали все работники библиотеки, выполняя основные обязанности. На большую часть писем отвечал лично заведующий библиотекой Ф.Пуксоо.